Dosarul nr. 3-1715/2025

H O R E
În n gii

15 decembrie 2025 mun. Chișinău
Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)
În componența:
Președintele ședinței, judecător **Gandrabur Marcel**
Grefier **Negru Elena**

examinând în ședință de judecată publică, cauza de contencios administrativ intentată de Stoian Aliona împotriva Direcției Generale Asistență Medicală și Socială a mun. Chișinău, Ministerului Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, terți Consiliul mun. Chișinău, Primarul mun. Chișinău, Direcția Generală Finanțe a Consiliului mun. Chișinău, Agenția pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanţilor la proces.

La data de 08 iulie 2025 Stoian Aliona a înaintat **acțiune de contencios administrativ** în contradictoriu cu Direcția Generală Asistență Medicală și Socială a mun. Chișinău *(în continuare DGAMS)*, Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova *(în continuare MMPS)*, solicitând:

-Obligarea pârâților să emită acte administrative prin care Stoian Aliona să fie admisă în Serviciul ”Asistență Personală”, în forma suplinirii complete, conform pct. 43 subpct. 2) din Regulamentul-cadru privind organizarea și funcționarea Serviciului Social ”Asistență Personală” și a Standardelor minime de calitate.

-Obligarea Direcției Generale Asistență Medicală și Socială a mun. Chișinău să identifice un candidat pentru funcția de asistent personal și să-l angajeze pentru prestarea Serviciului ”Asistență Personală” în forma suplinirii complete, conform pct. 58 din Anexa 2, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 314 din 23 mai 2013.

-Obligarea pârâților să finanțeze pe deplin prestarea serviciului în forma suplinirii complete, conform pct. 43 subpct. 2) din Regulamentul-cadru privind organizarea și funcționarea Serviciului Social ”Asistență Personală” și a Standardelor minime de calitate.

În motivarea acțiunii a menționat că, este persoană cu dizabilitate din copilărie, cauzată de *****. Este o persoana singuratică, lipsită de suportul familiei. Mama sa a decedat din cauza aceleiași boli, de care suferă și ea. Tatăl său i-a abandonat încă până la nașterea sa, în prezent el locuiește în Ucraina, deși cunoaște situația sa - nu comunică cu și nu se interesează de soarta sa. Cu bunica se află în relații foarte tensionate, ea manifestă un comportament agresiv față de sine, o vizitează foarte rar, se exprimă într-o manieră care dă de înțeles că reprezintă o povară grea

pentru ea. Alte rude nu are. Încă la data de 24 octombrie 2018, a fost încadrată în gradul sever de dizabilitate, fără termen, iar în Programul individual de reabilitare și incluziune socială i s-a indicat ”Asistență Personală”. Având în vedere că la acel moment nu a identificat o persoană care ar accepta să fie angajată în calitate de asistent personal și să îndeplinească sarcinile aferente, nu a depus nicio cerere pentru încadrarea în Serviciul ”Asistența Personală”. Or, reprezentanții DGAMS i-au spus explicit că nu vor putea să o încadreze în Serviciul ”Asistența Personală” atât timp cât nu va găsi și propune o persoană pentru poziția de asistent personal. Din momentul încadrării sale în gradul de dizabilitate severă au trecut mai mult de 6 ani și starea sa de sănătate s-a înrăutățit dramatic. Capacitatea de autoservire, care era foarte scăzută încă în anul 2018, s-a înrăutățit și mai mult.

În această perioadă a pierdut capacitatea de a păși peste trepte, astfel devenind izolată în propriul apartament, care se află la etajul ***** blocului de locuit. Drept urmare, în acești 6 ani a ieșit afară de doar 5-6 ori, dintre care în două cazuri pe motiv de deplasare cu ambulanța la spital. Din cauza că nu a avut suportul permanent din partea unei terțe persoane, am avut multiple căderi în locuință, cu traume considerabile, inclusiv o tăietură considerabilă ca urmare a căderii ***** urmată de 3 săptămâni de internare în spital. În ultimele 12 luni, din cauza capacității critice de a se deservi, precum și a insuficienței spectrului și periodicității acordării serviciilor prestate în cadrul asistenței sociale la domiciliu, a slăbit cu peste 30 de kg și în prezent greutatea sa este de *****. În ultima perioada cu mare dificultate se scoală din pat și îi este frică că într-o zi nu va fi în stare fizică să deschidă ușa sau să ceară ajutor. Cu toate că se adresa de nenumărate ori la asistenta sa socială cu rugămintea de a o ajuta să perfecteze o cerere pentru Serviciul ”Asistența Personală”, primea de fiecare dată un răspuns că trebuie mai întâi să-și găsească persoana care ar fi de acord să fie angajată în calitate de asistent personal. Același răspuns a primit și din partea reprezentanților Direcției în luna iunie 2024, după ce a apelat la ei pentru a solicita direct de la ei ajutor în pregătirea actelor pentru încadrarea în Serviciul ”Asistența Personală”.

Constatând că Direcția nu se implică în soluționarea problemei sale, s-a adresat la un jurist în vederea apărării drepturilor sale. La data de 13 noiembrie 2024, prin intermediul Serviciului poștal cu aviz recomandat, a depus o cerere către DGAMS, prin care a solicitat admiterea sa în Serviciul ”Asistența Personală”, în forma suplinirii complete și identificarea unui candidat pentru funcția de asistent personal cu angajarea ulterioară a acestuia pentru prestarea Serviciului ”Asistența Personală”. Totodată, având în vedere caracterul sever și progresiv al afecțiunii sale, a solicitat examinarea cererii în mod eficient și rapid. Cu toate că a depus o cerere completă, anexând toate actele prevăzute în pct. 19 din Regulamentul-cadru privind organizarea și funcționarea Serviciului Social ”Asistență Personală”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 314 din 23 mai 2012, din partea Direcției, nu a parvenit niciun răspuns în termenul prevăzut de lege. Respectiv, la data de 04 februarie 2025 a înaintat o cerere prealabilă, reiterând aceleași solicitări formulate în cererea inițială.

Totodată, bazându-se pe prevederile art. 47 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, care prevăd obligația Statului de a asigura serviciile sociale necesare, a înaintat o cerere

prealabilă și către MMPS, solicitându-i: (1) Să întreprindă măsuri, în limita competențelor funcționale, în vederea încadrării reclamantei în Serviciul ”Asistența Personală”; (2) Să examineze cererea în mod eficient și rapid, conform prevederilor art. 28 și art. 60 alin. (1) din Codul administrativ, având în vedere caracterul progresiv al afecțiunii sale, starea gravă de sănătate care se agravează tot mai mult din zi în zi, și lipsa rudelor care ar putea să-i acorde suportul permanent. Potrivit art. 47 din Constituție, Statul are obligația de a asigura serviciile sociale necesare, prin urmare, dacă autoritățile publice locale nu-și execută obligațiile privind prestarea serviciilor sociale, statul are obligația să intervină prompt și cu măsurile suficiente pentru a asigura furnizarea serviciilor sociale vitale către persoanele cu dizabilități. În acest sens menționează că starea sa este foarte gravă și se înrăutățește din zi în zi. În fiecare zi suferă de căderi, lovituri, foame - toate din cauza lipsei asistenței adecvate. Ultima cădere s-a întâmplat foarte recent - la data de 02 februarie 2025, fiind transportată cu ambulanța pentru a fi cusută tăietura. Mai recent, în luna mai 2025 a suferit două căderi serioase, în urma cărora a suferit traumatisme la nivelul capului.

Cu toate că beneficiază de Serviciul ”Asistența Socială la domiciliu”, acest serviciu s-a dovedit absolut inadecvat pentru starea sa precară de sănătate. Din cauza neglijenței personalului din cadrul DGAMS, nu a fost referită la Serviciul ”Asistența Personală”, deși încă din 2018 Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității i-a prescris o recomandare privind încadrarea în Serviciul ”Asistența Personală”. Astăzi este foarte slăbită, uneori nu poate să se scoale din pat pentru a deschide ușa asistentei sociale sau a vecinilor care îi mai aduc câteodată de mâncare. Au fost cazuri când asistenta socială cerea intervenția specialiștilor pentru a deschide forțat ușa, pentru a-i oferi asistența necesară, fiindcă nu era în stare să deschidă ușa. Lipsa acestui sprijin esențial echivalează, în fapt, cu un tratament inuman, în sensul art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, având consecințe directe și severe asupra stării sale de sănătate, siguranței personale și demnității. Prin scrisoarea nr. 1-04/1-330 din 14 februarie 2025, semnată de către Șeful adjunct al DGAMS – Bolocan Vladimir, a fost informată despre instituirea moratoriului temporar pentru ocuparea funcțiilor de asistent personal, începând din 03 ianuarie 2024 până la 31 decembrie 2024, cu o prelungire ulterioară până la 01 iulie 2025. MMPS nu a oferit niciun răspuns la cererea sa prealabilă, ci s-a limitat la readresarea cererii sale prealabile către DGAMS. Respectiv, a primit răspunsul DGAMS cu același conținut. Conform art. 209 alin. (2) din Codul administrativ, dacă informația cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conține în actul administrativ individual sau în decizia cu privire la cererea prealabilă ori este indicată incorect, înaintarea acțiunii în contencios administrativ se admite în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ sau a deciziei cu privire la cererea prealabilă. Totodată, potrivit art. 165 alin. (1) din Codul administrativ, care se aplică corespunzător cu privire la termenul de înaintare a acțiunii în contencios administrativ (art. 209), dacă autoritatea publică nu soluționează cererea în termenul prevăzut de prezentul cod, cererea prealabilă poate fi depusă în decursul unui an de la expirarea termenului.

Prin **referința** DGAMS s-a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată *(f.d. 28-29)* și s-a relevat că, la data de 18 noiembrie 2024, DGAMS a recepționat petiția reclamantei Stoian Alion

privind admiterea în Serviciul Social ”Asistență personală”, respectiv la data de 04 decembrie 2024 DGAMS a expediat răspunsul nr. 1-04/1-3710 (contrar celor afirmate în cererea de chemare în judecată). La data de 04 februarie 2025, reclamanta a depus cerere prealabilă privind încadrarea în Serviciul Social ”Asistență Personală” și DGAMS a expediat răspunsul nr. 1-04/1-330 din 14 februarie 2025. DGAMS a emis ordinul nr. 2-b din 03 ianuarie 2024, care a fost operat ca urmare a recomandărilor Comisiei pentru Situații Excepționale (CSE) a Municipiului Chișinău. Decizia CSE a Municipiului Chișinău nr. 7 din 29 decembrie 2023, are drept temei juridic prevederile Regulamentului Comisiei Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat în baza Hotărârii Guvernului nr. 1340/2001 ”Cu privire la Comisia pentru situații excepționale”, pct. 4 al Dispoziției nr. 5/2022 a CSE a Autorităților Administrației Publice Locale, art. 29 alin. (2), art. 32 alin. (1) din Legea nr. 436/2006 ”Privind administrația publică locală”, art. 15 alin. (1), art. 16 alin. (1) din Legea nr. 136/2016 ”Privind statutul municipiului Chișinău” și Legii privind regimul stării de urgență, de asediu și de război nr. 212/2004; dar și Nota informativă nr. 47/02-9/231 din 29 decembrie 2023, prezentată de Direcția Generală Finanțe a Consiliului municipal Chișinău, Nota informativă nr. 1-04/2/-1789 din 29 decembrie 2023 a DG AMS și Nota informativă a Direcției generale pentru protecția drepturilor copilului nr. 61/16-6/1237 din 28 decembrie 2023.

În urma reformei sistemului de asistență socială, numită ”Restart” prin care s-a modificat Legea fondului de susținere a populației nr. 827/2000, a fost stopată finanțarea pachetului minim de servicii sociale și a altor măsuri de asistență socială, stabilite de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, și/sau a remunerației/sporului pentru personalul din domeniul asistenței sociale care participă la proiecte sociale finanțate din surse externe. Rezultatul implementării reformei ”Restart” este lipsa suportului financiar exclusiv direcționat către municipiul Chișinău și UTA Găgăuzia din partea autorităților centrale, fapt ce cauzează dificultăți de gestionare și finanțare a persoanelor cu dizabilități din municipiul Chișinău, și face imposibilă acceptarea acestora în Serviciul ”Asistență Personală” (conform Hotărârii Guvernului nr. 314/2012 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea Serviciului Social ”Asistență personală” și a Standardelor minime de calitate). Reforma ”Restart” (Legea nr. 256/2023 pentru modificarea unor acte normative) a lezat drepturile asistenților personali și a beneficiarilor de Serviciul Social ”Asistență Personală” din municipiul Chișinău prin faptul că nu s-a asigurat accesul uniform și echitabil al populației vulnerabile la serviciile sociale, iar statul nu și-a luat angajamentul să întrețină acest Serviciu Social din municipiul Chișinău în raport cu asistenții personali și beneficiarii din alte localități ale Republicii Moldova.

Astfel, DGAMS, prin ordinul 2-b din 03 ianuarie 2024, a dispus: instituirea moratoriului temporar pentru ocuparea funcțiilor vacante ale Serviciului Social de ”Asistență Personală” până la data de 31 decembrie 2024; preavizarea și încetarea contractelor individuale de muncă cu asistenții personali care au atins limita de vârstă conform art. 86 alin. (1) lit. y^1) din Codul muncii; preavizarea și încetarea contractelor individuale de muncă a asistenților personali, finanțați anterior din pachetul minim de servicii. Precum Legea nr. 256/2023 privind reforma sistemului de asistență socială ”Restart” nu a fost modificată sau abrogată (deși au fost solicitări

nu doar din partea DGAMS dar și a Consiliului pentru Egalitate), Serviciul Social ”Asistență personală” nu este funcțional, iar din lipsă de resurse financiare există moratoriu privind ocuparea funcțiilor în cadrul Serviciului Social sus-menționat până în prezent. Prin urmare, s-a instituit moratoriu temporar asupra ocupării funcțiilor în cadrul Serviciului Social ”Asistența Personală”, până la clarificarea cadrului bugetar și instituțional, precum și până la identificarea surselor financiare suplimentare sau emiterea unor reglementări noi în contextul reformei administrative. Această decizie a fost una legală, justificată și proporțională, având ca scop protejarea stabilității financiare a bugetului local și continuitatea serviciilor sociale pentru beneficiarii existenți. Stoian Aliona din anul 2018 a fost admisă în cadrul Serviciului Social ”Îngrijire socială la domiciliu” până în prezent, iar pe parcursul perioadei aflării în Serviciul Social ”Îngrijire socială la domiciliu”, a beneficiat de următoarele servicii/prestații sociale eligibile: -Suport monetar în mărime de 6000,00 lei (în anii 2019 și 2021); -Ajutor social pentru perioada rece a anului (APRA) în mărime de 700,00 lei (în diferite perioade până la data de 31.03.2024); -Ajutor financiar în mărime de 4900,00 lei (PAM), achitat în februarie 2023; -Prânzuri gratuite, produse alimentare.

Totodată, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 271/2004 cu privire la modificarea unor acte normative (privind instituirea Serviciului Social ”Asistență personală” cu specializare înaltă în cadrul Agenției pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă), a fost modificată Hotărârea Guvernului nr. 955/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă și reorganizarea unor instituții publice aflate în gestiunea acesteia. Astfel, Hotărârea Guvernului nr. 955/2023 - Agenția pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă organizează Serviciul Social ”Asistență Personală” cu specializare înaltă și prestează serviciul social de asistență personală, în cazul în care un asemenea serviciu nu poate fi organizat și gestionat de către autoritățile administrației publice locale, în raza administrativ-teritorială stabilită de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

Prin **referința** MMPS s-a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată *(f.d. 35-38)* și s-a relevat că, reclamanta prin cererea prealabilă depusă la Minister nr. de înregistrare S-560/25 din 04 februarie 2025, a solicitat ministerului - să întreprindă măsuri în limita competentelor funcționale, în vederea încadrării în Serviciul Social ”Asistență Personală” și să examineze cererea în mod eficient și rapid. Astfel, Ministerul reieșind din competența sa funcțională și domiciliul reclamantei, și în corespundere cu art. 74 din Codul administrativ la data de 05 februarie 2025 a readresat cererea prealabilă spre examinare după competență DGAMS. Ultima a examinat și la 14 februarie 2025 a informat reclamanta despre rezultatul examinării, în termen. Acțiunea dată, a fost luată de minister, din considerentele că în conformitate cu competențele funcționale stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 149/2021, prin care a fost aprobat Regulamentul de organizare și funcționare a Ministerului Muncii și Protecției Sociale, după cum urmează: Conform pct. 6 din Regulament - funcțiile de bază ale Ministerului sunt elaborarea documentelor de politici, proiectelor de acte normative în domeniile sale de activitate, inclusiv promovarea și monitorizarea realizării politicii statului în domeniul - protecției sociale, muncă și

demografie. Realizarea politicilor din domeniul dat, pe întregul teritoriul Republicii Moldova, sunt reglementate prin acte normative relevante sectorului de activitate a Ministerului, iar implementarea acestor politici sunt realizate de către autoritățile publice de nivelul doi și unu din țară, UTA Găgăuzia, și mun. Chișinău. Asigurarea exercitării sarcinilor în domeniul de gestiune a Ministerului, se efectuează prin intermediul - Agenției teritoriale de asistență socială (persoană juridică) - autoritate administrativă din subordinea Ministerului, care implementează direct și prin intermediul structurilor teritoriale de asistență socială politica de stat în domeniul asistenței sociale și acordă suport metodologic autorităților administrației publice locale de nivelul întâi și prestatorilor de servicii sociale publici și privați; - autoritățile publice din mun. Chișinău și unitatea teritorială autonomă Găgăuzia.

Astfel, comunică că în conformitate cu art. 12 din Legea nr. 547/2003 cu privire la asistența socială, rolul Ministerului Muncii și Protecției Sociale în domeniul asistenței sociale este: Ministerul Muncii și Protecției Sociale este autoritatea din cadrul administrației publice centrale care coordonează activitatea de acordare a asistenței sociale și evaluează funcționarea sistemului de asistență socială. Ministerul Muncii și Protecției Sociale exercită următoarele atribuții principale: elaborează și promovează politica de asistență socială la nivel național, elaborează și promovează actele normative pentru implementarea politicilor în sistemul de asistență socială; evaluează impactul politicilor în domeniul asistenței sociale în scop de reformare și eficientizare a acordării prestațiilor sociale, de sporire a calității serviciilor sociale și de facilitare a accesului la ele; reglementează și organizează sistemul de acreditare și controlul de stat în domeniul asistenței sociale; organizează, coordonează și evaluează activitatea agențiilor teritoriale de asistență socială; cooperează, direct sau prin intermediul agențiilor teritoriale de asistență socială, cu autoritățile administrației publice locale de nivelurile întâi și al doilea, cu prestatorii de servicii sociale și cu reprezentanții societății civile în scopul dezvoltării serviciilor sociale și al asigurării calității acestora; identifică necesitățile de formare profesională a personalului angajat în sistemul de asistență socială și asigură îmbunătățirea capacităților profesionale ale acestuia; dezvoltă relații de colaborare cu instituții și organizații internaționale similare, încheie acorduri de colaborare cu acestea; creează și dezvoltă sistemul informațional în domeniu; centralizează mijloacele bănești din alocațiile totale prevăzute în bugetul de stat pe anul respectiv pentru asistenta socială, inclusiv prin delegare instituțiilor din subordine, în vederea realizării programelor cu destinație specială din domeniu. Conform pct. 7 din Hotărârea Guvernului nr. 149/21 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale, funcțiile de bază Ministerului sunt: elaborarea analiza ex ante, a documentelor de politici, proiectelor de acte normative în domeniile prevăzute la pct. 6. Iar, DGAMS nu se regăsește în anexa 4 la Hotărârea Guvernului nr. 149/2021, unde ministerul are calitatea de fondator sau anexa 5 unde ministerul are în subordine autorități administrative. Legislația națională existentă la moment, stabilește autoritățile competente de acordare a ajutorului social.

Astfel, prin Hotărârea Guvernului nr. 957 din 2023 cu privire la organizarea și funcționarea Agențiilor Teritoriale de Asistență Socială. Rolul principal al Agențiilor Teritoriale de Asistență

Socială și a structurilor responsabile de asistența socială și protecția din municipiul Chișinău și din unitatea teritorială autonomă Găgăuzia (art. 13 din Legea 547/2003), este acordarea serviciilor sociale populației vulnerabile. Agențiile Teritoriale de Asistență Socială și structurile responsabile de asistența socială și protecția drepturilor copilului din municipiul Chișinău și din unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, în comun cu autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și în colaborare cu reprezentanții societății civile, realizează politica de asistența socială și asigură aplicarea legislației la nivel teritorial. Agențiile Teritoriale de Asistență Socială și structurile responsabile de asistența socială și protecția drepturilor copilului din municipiul Chișinău și din unitatea teritorială autonomă Găgăuzia exercită următoarele atribuții: Agenția Teritorială de Asistență Socială, de comun cu autoritatea administrației publice locale de nivelul întâii, angajează personalul din sistemul de ”Asistență Socială”, conform art. 15 alin. (1), pentru promovarea intereselor și soluționarea problemelor populației aflate în dificultate din unitatea administrativ-teritorială respectivă. (4) În municipiul Chișinău și unitatea teritorială a autonomiei Găgăuzia, acțiune prevăzute la alin. (3) sunt realizate de structurile responsabile de asistența socială și protecția drepturilor copilului din municipiul Chișinău și, respectiv, din unitatea teritorială autonomă Găgăuzia.

În cazul dat, reclamanta fiind domiciliată în mun. Chișinău, beneficiază de asistență în domeniul asistenței sociale la structura teritorială de asistență socială din mun. Chișinău. Cererea de chemare în judecată depusă de reclamant este o acțiune în obligare. Iar în sensul Codului administrativ acțiunea în obligare presupune - obligarea autorităților publice (Ministerul) să emită un act administrativ individual favorabil (art. 206). Conform alin. (3) din art. 208 din Codul administrativ - acțiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual. Însă, prin cererea prealabilă depusă la Minister la data de 04 februarie 2025, reclamanta solicită întreprinderea măsurilor, în limita competenței funcționale, în vederea încadrării în Serviciul ”Asistența Socială”. Astfel din conținutul cererii înțelege că reclamanta a acordat dreptul de a lua măsurile cuvenite în limita competenței funcționale și nu l-a obligarea emiterii actului administrativ favorabil. Conform art. 162 din Codul administrativ, procedura prealabilă urmărește scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale. Dacă autoritatea publică nu soluționează petiția în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă. Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre: anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul; emiterea unui act administrativ individual. Iar, conform competenței funcționale Ministerul nu încadrează în câmpul muncii asistenții personali. Ministerul face politici în domeniile sale de activitate, iar implementarea lor este efectuată de către ATAS, DGMAS. Din probele anexate la cerere, constată că reclamanta nu a respectat procedura prealabilă, nu a solicitat la emiterea actului individual favorabil.

Pe parcursul derulării procesului au fost atrași în proces în calitate de terți - Consiliul mun. Chișinău, Primarul mun. Chișinău, Direcția Generală Finanțe a Consiliului mun. Chișinău, Agenția pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă.

În ședința de judecată Stoian Aliona și avocatul Cebanaș Alexandru, au susținut acțiunea în sensul formulat și au pledat pentru admiterea acesteia.

În ședința de judecată reprezentanții Direcției Generale Asistență Medicală și Socială, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Consiliului mun. Chișinău, Primarului mun. Chișinău, Direcției Generale Finanțe a Consiliului mun. Chișinău, Agenției pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă, nu s-au prezentat deși au fost citați în mod legal despre data, locul și ora derulării procesului judiciar, în virtutea art. 218 lit. d) din Codul administrativ, luând în considerare faptul că prezenta cauză nu suferă amânare, instanța a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa autorităților publice pârâte.

Aprecierea instanței de judecată.

Audiind poziția participanților prezenți la proces, analizând piesele dosarului prin prisma rigorilor art. 130 din Codul de procedură civilă prin coraportare la prevederile legale ce guvernează raportul juridic litigios, instanța de judecată ajunge la concluzia că acțiunea dedusă judecății este admisibilă, întemeiată și urmează a fi admisă din următoarele considerente.

Conform **art. 22 din Codul administrativ**, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sunt legate nici de expunerile participanţilor, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Faptele deja cunoscute autorităţilor publice sau instanţelor de judecată competente, faptele general notorii şi faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

În concordanță cu **art. 93 din Codul administrativ**, fiecare participant probează faptele pe care îşi întemeiază pretenţia. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Conform **art. 189 alin. (1) și (2) din Codul administrativ**, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ. O acţiune în contencios administrativ poate fi înaintată şi atunci când autoritatea publică nu a soluţionat în termen legal o cerere.

În acord cu **art. 194 alin. (1) din Codul administrativ**, în procedura în prima instanţă, în procedura de apel şi în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătoreşti se soluţionează din oficiu probleme de fapt şi de drept.

În conformitate cu **art. 195 din Codul administrativ**, procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art. 169-171.

Conform **art. 219 din Codul administrativ**, instanţa de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declaraţiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanţi.

Instanţa de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greşelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete şi pentru depunerea tuturor declaraţiilor necesare constatării şi aprecierii stării de fapt. Instanţa de judecată

indică asupra aspectelor de fapt şi de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată nu are dreptul să depăşească limitele pretenţiilor din acţiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată poate avea o discuţie juridică cu participanţii la proces sau poate da în scris indicaţii cu privire la situaţia de drept a cauzei examinate.

În conformitate cu **art. 225 din Codul administrativ**, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) și-a exercitat dreptul discreționar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar;

d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Conform **art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă**, circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Conform **art. 121 din Codul de procedură civilă**, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului, iar **art. 122 din Codul de procedură civilă** prevede că, circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.

Admisibilitatea acțiunii de contencios administrativ.

1. Revendicările părții reclamante se circumscriu acțiunii în obligare, în virtutea art. 206 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, susceptibile examinării în procedura contenciosului administrativ în acord cu art. 189 alin. (1), 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ. Partea reclamantă pretinde obligarea autorităților publice pârâte în emiterea actului administrativ ce ar viza admiterea în Serviciul Social ”Asistență Personală” în forma suplinirii complete.

2. Competența jurisdicțională materială și teritorială aparține Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani).

3. Drept subiectiv vătămat revendicat de partea reclamantă – dreptul la asistență socială personală.

4. Partea reclamantă a formulat cereri prealabile, însă acestea nu au fost satisfăcute de autoritățile publice pârâte.

5. Corelând data comunicării deciziilor pe marginea cererilor prealabile cu momentul înaintării acțiunii în judecată, se atestă încadrarea în interiorul termenului legal de valorificare a acțiunii.

6. Nu există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; nu există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; la aceeași sau la altă instanță de judecată nu se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept. La fel, acțiunea de contencios administrativ corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și a fost depusă de o persoană împuternicită.

În această ordine de idei, instanța de judecată constată cu certitudine că partea reclamantă a respectat rigorile de admisibilitate a prezentei acțiuni prevăzute la art. 207 din Codul administrativ.

Raționamentele instanței de judecată.

Instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. Din interpretarea art. 6 din Convenția europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (cauza *Albină c/România, Hotărâre din 28 aprilie 2005, § 33*).

Articolul 6 § 1 din Convenţia Europeană pentru Drepturile Omului, obligă instanţele să-şi motiveze deciziile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând instanţelor să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument (a se vedea *Van de Hurk c. Olandei, 19 aprilie 1994, §§ 59 şi 61, Seria A nr. 288, şi Burg c. Franţei (dec.), nr. 34763/02, CEDO 2003-II*). Întinderea obligaţiei de a-şi motiva deciziile poate varia în conformitate cu natura deciziei şi trebuie determinată în lumina circumstanţelor cauzei (a se vedea *Ruiz Torija c. Spaniei şi Hiro Balani c. Spaniei, 9 decembrie 1994, Series A nr. 303-A şi 303-B, § 29 şi, respectiv, § 27; şi Helle c. Finlandei, 19 decembrie 1997, § 55, Rapoarte privind hotărîrile şi deciziile 1997-VIII*).

De altfel, instanţa de judecată nu poate exclude un argument sau o circumstanţă pretinsă de o parte care în opinia sa este determinantă şi confirmă poziţia sa, fără a o aprecia prin prisma temeiniciei, pertinenței litigiului în raport cu situaţia de fapt. Or, respectarea principiului egalităţii în faţa legii şi a justiţiei, precum şi dreptul părţilor de a fi auzite, reprezintă un aspect inerent respectării dreptului la un proces echitabil, garantat de art.6 § 1 al Convenţiei pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale.

În plus, principiul *jura novit curia*, aplicabil la judecarea litigiilor enunţă că judecătorul trebuie să aplice acel text de lege care corespunde situaţiei de fapt calificate juridic de către parte, în măsura în care situaţia de fapt respectivă este confirmată de probele administrate în cauză.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului reiterează că efectul articolului 6 § 1 din Convenţie este, *inter alia*, de a plasa un ”tribunal” sub o obligaţie de a efectua o examinare adecvată a declarațiilor, argumentelor şi probelor, fără a prejudicia evaluarea acestora sau a faptului dacă ele sunt relevante pentru decizia sa.

Totodată instanța învederează jurisprudența Curţii Europene a Drepturilor Omului, care statuează că întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum şi de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale şi de practicile diferite privind prezentarea şi redactarea sentințelor şi hotărârilor în diferite state (*Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61*).

Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (*Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60*). Or, conform regulilor unui proces echitabil, pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, instanţa are obligaţia să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt identificate spre apreciere şi să nu să se limiteze doar la însușirea motivelor şi concluziilor date de participanții procesului.

Comisia Europeană în anul 2006 prin Compendiul de «cele mai bune practici» privind managementul timpului în cazul procedurilor judiciare (Strasbourg, 8 decembrie 2006, CEPEJ(2006)13) [6], a stabilit că, judecătorii joacă rolul unui “terţ imparţial” în procesul de soluţionare a unui conflict.

Noţiunea de “act administrativ” este definită atât în legislația autohtonă, cât şi în Rezoluţia (77) Cu privire la protecţia individului faţă de actele autorităţilor administrative, adoptată de Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997. În accepțiunea reglementărilor enunțate, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorităţi publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorităţii publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertăţile sau interesele persoanelor fizice sau juridice şi care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcții judiciare.

Controlul judiciar exercitat asupra administraţiei publice dispune de câteva trăsături distincte: este exercitat de către instanţa judecătorească care este independentă sub aspect organizaţional şi funcţional faţă de subiectul controlat; prin intermediul controlului se exercită funcţia instanţei de judecată (justiţiei) în calitatea sa de putere independentă din sistemul frânelor şi contrabalanţelor, care constituie o garanţie a legalităţii şi a contracarării abuzurilor de putere din partea autorităţilor executive; se realizează în cadrul procesului judiciar reglementat de normele juridice procesuale; un cerc de subiecţi speciali ai acestor raporturi juridice; existenţa unui litigiu de drept public în calitate de temei al activităţii de control judiciar; controlul judiciar urmăreşte realizarea a două scopuri: pe de o parte, asigurarea protecţiei drepturilor şi intereselor legale ale persoanelor izice şi juridice, adică a interesului particular, pe de altă parte, neadmiterea

excesului de putere din partea executivului, adică a interesului public; activitatea instanţelor de control asupra autorităţilor administraţiei publice este limitată de următoarele condiţii: temei al exercitării acestuia serveşte doar depunerea unei cereri din partea persoanelor interesate, adică controlul judiciar este mijlocit sau pasiv; obiect al activităţii de control îl constituie doar respectarea de către subiect a cerinţelor legalităţii, dar nu şi ale oportunităţii.

Instanța relevă că, Stoian Aliona s-a adresat Ministerului Muncii și Protecției Sociale în vederea întreprinderii măsurilor, în limita competențelor funcționale, pentru încadrarea reclamantei în Serviciul ”Asistență Personală”, totodată s-a adresat Direcției Generale Asistență Medicală și Socială al mun. Chișinău în vederea emiterii actului administrativ individual privind admiterea reclamantei în Serviciul ”Asistență Personală”, în forma suplinirii complete, conform pct. 43 subpct. 2) din Regulamentul-cadru privind organizarea și funcționarea Serviciului Social ”Asistență Personală” și a Standardelor minime de calitate, identificarea unui candidat pentru funcția de asistent personal și angajarea acestuia pentru prestarea Serviciului ”Asistență Personală” în forma suplinirii complete, conform pct. 58 din Anexa nr. 2, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 314 din 23 mai 2013. *(f.d. 5-10)*

Ministerul Muncii și Protecției Sociale a readresat cererea către Direcția Generală Asistență Medicală și Socială al mun. Chișinău.

Prin răspunsurile Direcției Generale Asistență Medicală și Socială al mun. Chișinău nr. 1-04/1-330 din 14 februarie 2025 și nr. 1-04/1-449 din 28 februarie 2025 s-a comunicat că din 01 ianuarie 2024, odată cu demararea reformei sistemului de asistență socială ”Restart”, au intrat în vigoare prevederile Legii nr. 256/2023, prin care au fost operate modificări în mai multe acte normative, inclusiv abrogarea pachetului minim de servicii sociale, inclusiv Serviciul Social ”Asistență Personală”. Drept urmare, Serviciul Social ”Asistență Personală”, instituit la nivelul municipiului Chișinău, a fost exclus din sistemul de coofinanțare din contul transferurilor cu destinație specială al Fondului de susținere a populației și/sau bugetul de stat. În condițiile constrângerilor financiare enunțate, s-a dispus instituirea moratoriului temporar pentru ocuparea funcțiilor de asistent personal, începând din 03 ianuarie 2024 până la 31 decembrie 2024, cu o prelungire ulterioară până la 01 iulie 2025. În scopul ameliorării situației de dificultate cu care se confruntă, la 02 ianuarie 2025 ați fost încadrată în singurul serviciul alternativ ”Asistență Personală” – ”Serviciul de îngrijire socială la domiciliu”. În ceea ce privește alte măsuri de sprijin, s-a menționat că cazul reclamantei rămâne în evidența direcției, iar odată cu apariția unor modificări sau soluții alternative, se va informa suplimentar. *(f.d. 11-12)*

Instanța notează că, *asistenţă socială* reprezintă o componentă a sistemului naţional de protecţie socială, în cadrul căruia statul şi societatea civilă se angajează să prevină, să limiteze sau să înlăture efectele temporare sau permanente ale unor evenimente considerate drept riscuri sociale, care pot genera marginalizarea ori excluderea socială a persoanelor şi a familiilor aflate în dificultate.

Asistenţa socială se acordă sub formă de servicii sociale şi de prestaţii sociale.

Serviciile sociale reprezintă ansamblul de măsuri şi activităţi realizate pentru satisfacerea necesităţilor sociale ale persoanei sau familiei, în scop de depăşire a unor situaţii de dificultate,

precum şi de prevenire a marginalizării şi excluziunii sociale. Serviciile sociale includ serviciile sociale primare, specializate şi cu specializare înaltă. Serviciile sociale se prestează cu prioritate în mediul familial, comunitate şi, ca ultimă soluţie, în instituţiile rezidenţiale. Calitatea serviciilor sociale se asigură prin respectarea standardelor de calitate aprobate de Guvern.

Prestaţiile sociale se acordă sub formă de compensaţii, alocaţii, indemnizaţii, de ajutor social, material şi de altă natură.

În lumina **art. 4 din Legea asistenței sociale nr. 547 din 25 decembrie 2003**, obiectivele asistenței sociale constau în prevenirea și depășirea situației de dificultate a persoanelor sau a familiilor și în asigurarea integrării lor sociale, cu respectarea principiului autonomiei. Reintegrarea socială a persoanei sau a familiei cu statut social lezat este orientată spre restabilirea și îmbunătățirea relațiilor acestora în societate.

În accepțiunea Legii asistenței sociale, *risc social* - pericol pentru persoană sau familie de a fi afectată de consecinţele economice negative ale pierderii potenţialului fizic, statutului ocupaţional sau social (boală, accident, dizabilitate, îmbătrînire, deces, maternitate, şomaj, inadaptare socială etc.); *persoană şi familie defavorizată* - persoană şi familie socialmente vulnerabile, aflate în situaţii care împiedică activitatea normală a acestora din punct de vedere economic, educativ, social etc.; *situaţie de dificultate* - stare a persoanei care, din cauza pierderii independenţei fizice, psihice sau intelectuale, are nevoie de asistenţă socială pentru îndeplinirea funcţiilor curente de importanţă vitală; *Agenția pentru gestionarea serviciilor sociale cu specializare înaltă* – autoritate administrativă din subordinea Ministerului Muncii și Protecției Sociale, care gestionează serviciile sociale cu specializare înaltă în care Ministerul Muncii și Protecției Sociale are calitatea de fondator; *Agenție teritorială de asistență socială* – autoritate administrativă din subordinea Ministerului Muncii și Protecției Sociale, care implementează direct și prin intermediul structurilor teritoriale de asistență socială politica de stat în domeniul asistenței sociale și acordă suport metodologic autorităților administrației publice locale de nivelul întâi și prestatorilor de servicii sociale publici și privați; *structură teritorială de asistență socială* – subdiviziune a agenției teritoriale de asistență socială, fără personalitate juridică, responsabilă de implementarea serviciilor sociale.

Asistenţa socială se întemeiază pe următoarele principii: a) recunoaşterea independenţei şi autonomiei personalităţii, respectarea demnităţii umane; b) universalitatea dreptului la asistenţă socială, garantarea accesibilităţii acesteia; c) solidaritatea socială; d) flexibilitatea măsurilor de asistenţă socială, aducerea lor în concordanţă cu necesităţile reale ale persoanei sau ale familiei aflate în dificultate; e) parteneriatul social ca mijloc de realizare şi evaluare a măsurilor de asistenţă socială; f) responsabilitatea personală a beneficiarului de asistenţă socială.

Politica de asistenţă socială se realizează consecvent şi cu prioritate în favoarea persoanelor şi familiilor în dificultate sau susceptibile de a deveni social-dependente şi are drept obiective: a) prevenirea sau ameliorarea situaţiei de dificultate şi atenuarea consecinţelor acesteia; b) menţinerea unui nivel decent de viaţă al persoanei sau familiei; c) acordarea unui sprijin suplimentar, temporar sau permanent, prin prestaţii şi servicii sociale.

Politica de asistenţă socială are drept scop orientarea măsurilor politice şi socio-economice spre asigurarea de posibilităţi egale atât pentru membrii societăţii, cât şi pentru sistemele instituţional-administrative organizate la nivel local şi central.

Măsurile de asistenţă socială se realizează prin programe şi acţiuni personalizate, preventive sau curente, organizate şi garantate de autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, precum şi de alte organe sau organizaţii ale societăţii civile.

Programele de asistenţă socială se elaborează de către autorităţile administraţiei publice centrale şi locale şi se coordonează cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale. La elaborarea acestor programe sunt antrenate, în calitate de parteneri sociali, organizaţiile neguvernamentale, persoanele fizice şi juridice din ţară şi din străinătate, instituţiile de cult recunoscute în Republica Moldova şi reprezentanţii societăţii civile.

Coordonarea activităţii de asistenţă socială, realizate în cadrul sistemului naţional de protecţie socială, revine autorităţii administraţiei publice centrale cu atribuţii în domeniu.

Cu privire la competențe *(art. 53-55 din Codul administrativ)* autorităților publice implicate în procesul de acordare și implementare a Serviciului Social ”Asistența Personală”, instanța va nota că, Ministerul Muncii și Protecției Sociale este autoritatea din cadrul administraţiei publice centrale care coordonează activitatea de acordare a asistenţei sociale şi evaluează funcţionarea sistemului de asistenţă socială. *(art. 12 din Legea asistenței sociale)*

În același context, **art. 12 alin. (4) din Legea asistenței sociale** prescrie franc, autorităţile publice centrale organizează şi gestionează instituţiile prestatoare de servicii sociale doar în cazul în care asemenea instituţii nu pot fi organizate şi gestionate de către autorităţile administraţiei publice locale.

Agenția pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă gestionează activitatea instituțiilor de asistență socială cu specializare înaltă în care Ministerul Muncii și Protecției Sociale are calitatea de fondator. Agenția pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă exercită următoarele atribuții: a) implementează politicile de dezinstituționalizare și reorganizare a instituțiilor de asistență socială cu specializare înaltă în care Ministerul Muncii și Protecției Sociale exercită calitatea de fondator; b) procură, conform procedurilor de achiziții publice, servicii sociale cu specializare înaltă de la prestatorii de servicii sociale publici sau privați acreditați; c) implementează programe de asistență socială specializată. *(art. 12 din Legea asistenței sociale).* În corespundere cu pct. 1 coroborat cu pct. 9 subpct. 4) lit. f) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Agenției pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă și reorganizarea unor instituții publice aflate în gestiunea acesteia, angajarea personalului în Serviciul ”Asistență Personală” este asigurată de către Agenția pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă, în cazul în care asemenea servicii nu pot fi organizate și gestionate de către autoritățile administrației publice locale, în raza administrativ-teritorială stabilită de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale. În lumina pct. 2^1 din Regulamentul-cadru privind organizarea și funcționarea Serviciului Social ”Asistență Personală”, Agenția pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă instituie Serviciul Social ”Asistenţă Personală” în cazul în care asemenea Serviciu nu poate fi

organizat şi gestionat de către autoritățile administrației publice locale, în raza administrativ-teritorială stabilită de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

Agenţiile teritoriale de asistenţă socială şi structurile responsabile de asistenţa socială şi protecţia drepturilor copilului din municipiul Chişinău şi din unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, în comun cu autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi şi în colaborare cu reprezentanţii societăţii civile, realizează politica de asistenţă socială şi asigură aplicarea legislaţiei la nivel teritorial. *(art. 13 din Legea asistenței sociale)*

Autorităţile administraţiei publice locale de nivelul întîi exercită următoarele atribuţii: a) iniţiază studierea situaţiei în sfera socială pe teritoriul subordonat; b) analizează problemele sociale; b[1]) oferă, la solicitarea Inspectoratului Social de Stat, informațiile necesare pentru efectuarea controlului de stat privind acordarea asistenței sociale în teritoriul administrat; c) adoptă şi dezvoltă strategii locale de susţinere a persoanelor şi familiilor defavorizate; d) adoptă programe de asistenţă socială şi exercită controlul asupra realizării acestora; e) asigură resursele umane, materiale şi financiare pentru implementarea programelor de asistenţă socială şi pentru soluţionarea problemelor sociale stringente; f) contribuie la asigurarea condiţiilor adecvate de activitate pentru personalul din sistemul de asistenţă socială, care activează în teritoriul administrat; g) monitorizează și coordonează activitatea personalului din sistemul de asistență socială în comun cu agenția teritorială de asistență socială și subdiviziunile acesteia sau, după caz, structurile responsabile de asistența socială și protecția drepturilor copilului din municipiul Chișinău și, respectiv, din unitatea teritorială autonomă Găgăuzia. *(art. 14 din Legea asistenței sociale)*

Acţiunile de asistenţă socială se finanţează de la bugetul de stat, de la bugetele locale, din Fondul de susținere a populației, din donaţii, sponsorizări, precum şi din contribuţiile beneficiarilor de asistenţă socială. Instituţiile de asistenţă socială pot organiza gospodării auxiliare în vederea obţinerii unor venituri pe care le pot gestiona în calitate de venituri colectate. Pentru finanţarea serviciilor sociale sunt utilizate şi mijloacele încasate drept contribuţii ale persoanelor beneficiare care dispun de venituri proprii. Contribuţiile beneficiarilor de asistenţă socială se stabilesc, în funcţie de veniturile proprii ale beneficiarilor, după cum urmează: a) de către autorităţile administraţiei publice locale - pentru serviciile sociale finanţate din bugetele locale; b) de către persoanele juridice (cu avizul autorităţilor administraţiei publice locale) - pentru serviciile sociale organizate şi finanţate de acestea; c) de Guvern - pentru serviciile sociale finanţate de la bugetul de stat; d) prin acordul părţilor - în cazul programelor de asistenţă socială finanţate în parteneriat.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în limita bugetului anual aprobat, asigură finanțarea și baza materială necesare pentru organizarea și funcționarea agențiilor teritoriale de asistență socială și pentru acordarea serviciilor sociale proprii. Autoritățile administrației publice ale municipiului Chișinău și ale unității teritoriale autonome Găgăuzia, în limita bugetelor aprobate și conform prevederilor legislației, asigură finanțarea și baza materială necesare pentru organizarea și funcționarea structurilor responsabile de asistența socială și protecția drepturilor copilului din municipiul Chișinău și, respectiv, din unitatea teritorială autonomă Găgăuzia,

pentru acordarea serviciilor sociale proprii, precum și sprijină acțiunile de asistență socială întreprinse de persoanele fizice și juridice, de instituțiile de cult recunoscute în Republica Moldova și de organizațiile societății civile pe teritoriul unităților administrativ-teritoriale respective. Autoritățile administrației publice ale municipiului Chișinău și ale unității teritoriale autonome Găgăuzia, precum și autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi asigură gestionarea mijloacelor financiare obținute prin transferuri cu destinație specială de la bugetul de stat, prevăzute în legea bugetului de stat pe anul respectiv, pentru realizarea competențelor delegate în domeniul asistenței sociale.

Primo, Direcția Generală pentru Asistență Medicală și Socială a mun. Chișinău este obligată să asigure primordial asistență socială cuvenită beneficiarilor, *secundo*, Ministerul Muncii și Protecției Sociale implementează funcționarea Serviciului ”Asistență Personală” în localitățile unde autoritățile locale nu pot asigura serviciul respectiv, *tertio*, Agenția pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă instituie Serviciul Social ”Asistenţă Personală” în cazul în care asemenea Serviciu nu poate fi organizat şi gestionat de către autoritățile administrației publice locale, în raza administrativ-teritorială stabilită de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Se întrevede o legătură intrinsecă, consecventă și consecutivă în spectrul intervențiilor autorităților publice la prestarea Serviciilor Sociale, în toate ipotezele posibile.

În această ordine de idei, se configurează responsabilitatea comună și coagulată (chiar solidară) a autorităților publice centrale și locale în asigurarea asistenței sociale, astfel, pasarea responsabilităților între autoritățile publice pârâte este inadmisibilă. La acest capitol, readresarea cererii de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale în adresa Direcției Generale Asistență Medicală și Socială denotă o neglijare a propriilor competențe funcționale conferite prin acte normative speciale. Atribuțiile funcționale ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale nu derivă doar din Hotărârea Guvernului nr. 149/2021 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Ministerului Muncii și Protecției Sociale, dar și de alte acte normative aferente asistenței sociale, enumerate supra și infra. A se reaminti că, Agenția pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă, reprezintă o autoritate administrativă în subordinea Ministerului Muncii și Protecției Sociale (pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 955 din 06 decembrie 2023), respectiv din această calitate (direct sau indirect) se poate acționa întru asigurarea Serviciului Social ”Asistență Personală” ca instanță *ultima ratio*.

De asemenea, principiul ”cine poate mai mult poate și mai puțin” (*qui potest plus, potest minus*) este aplicabil și în materia competențelor administrative. Autoritatea care are conferită o competență mai amplă include, în mod implicit, și competențele accesorii sau subsecvente necesare realizării scopului legal. Dacă Ministerul Muncii și Protecției Sociale are competența de a implementa funcționarea serviciului în localitățile unde autoritățile locale nu pot asigura acest serviciu, *a fortiori*, acesta are competența de a dispune măsuri organizatorice, de coordonare și de suport (financiar, metodologic, instituțional). Dacă Agenția pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă are competența de a institui serviciul atunci când autoritățile publice locale nu îl pot organiza și gestiona, implicit are și competența de a asigura măsuri

temporare sau parțiale, necesare pentru garantarea continuității serviciului. CEDO nu analizează fragmentarea competențelor interne, ci efectivitatea protecției.

Altminteri, pentru a asigura un Serviciu Social viabil, la nivel normativ au fost create instrumente adiționale care ar consolida asistența socială eminamente necesară persoanelor vulnerabile. Distribuirea competențelor între autorități nu poate conduce la negarea dreptului beneficiarului, întrucât statul, în ansamblul său, poartă obligația pozitivă de a organiza un mecanism coerent și funcțional care să asigure exercitarea reală a dreptului la asistență socială. Eventualele disfuncționalități instituționale sau constrângeri bugetare nu pot fi opuse persoanei vulnerabile.

Reformele nu pot atinge în substanță dreptul la asistența socială vitală, or, apare în vizor dreptul la viață garantat de art. 1 CEDO, întârzierea în a se acționa prompt și pro activ poate deveni fatală.

Autorităţile publice au obligaţia să contribuie şi să colaboreze în vederea realizării competenţelor ce le revin potrivit legii, comunicarea interinstituţională şi comunicarea cu participanţii sau cu publicul în cadrul procedurii administrative se face prin orice mijloc (verbal, poştă, telefon, fax, poştă electronică etc.), acordându-se prioritate mijloacelor care asigură o mai mare eficienţă, rapiditate şi economie de costuri, în special mijloacelor electronice de comunicaţie. Aceste deziderate au fost fixate expres de legislator la art. 33-34 din Codul administrativ și au drept scop final - **interesul public**, care vizează ordinea de drept, democraţia, garantarea drepturilor şi a libertăţilor persoanelor, precum şi obligaţiile acestora, satisfacerea necesităţilor sociale, realizarea competenţelor autorităţilor publice, funcţionarea lor legală şi în bune condiţii. Comunicarea poate avea loc atât pe orizontală cât şi pe verticală.

În scopul implementării prevederilor art. 6 alin. (1), art. 9, art. 10 şi art. 12, alin. (2) din Legea asistenţei sociale nr. 547-XV din 25 decembrie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 42-44, art. 249), cu modificările şi completările ulterioare, art. 8 alin.(1) din Legea nr. 123-XVIII din 18 iunie 2010 cu privire la serviciile sociale, Guvernul Republicii Moldova a aprobat Regulamentul-cadru privind organizarea şi funcţionarea Serviciului Social ”Asistenţă personală”, conform anexei nr. 1; Standardele minime de calitate pentru Serviciul Social ”Asistenţă personală”, conform anexei nr. 2.

Potrivit pct. 4 al Regulamentul-cadru aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 314 din 23 mai 2021, în sensul prezentului Regulament, noțiunile utilizate semnifică: *beneficiari ai Serviciului* - persoane cu dizabilități severe, inclusiv copii cu dizabilități severe, care îndeplinesc condițiile de eligibilitate stabilite în Instrucțiunea anexată la prezentul Regulament; *prestator de serviciu* – Agenția pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă, Agenția Teritorială de Asistență Socială, structurile responsabile de asistența socială și de protecția drepturilor copilului din municipiul Chișinău și din unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, precum şi asociaţiile obşteşti, fundaţiile, instituţiile private fără scop lucrativ, înregistrate în conformitate cu legislaţia, având domeniul de activitate în sfera socială.

Conform **Regulamentului-cadru**, Serviciul Social ”Asistenţă personală” este un serviciu social specializat, instituit prin decizia autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul al

doilea şi ale municipiului Bălţi. Serviciul îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu prevederile legislaţiei, prezentul Regulament, Standardele minime de calitate pentru Serviciul dat, dispoziţiile autorităţilor administraţiei publice locale.

Prestatorul de serviciu colaborează cu serviciile sociale și medicale locale pentru coordonarea sprijinului oferit beneficiarilor.

Obiectivele Serviciului sunt:

-oferirea unor servicii de asistenţă şi îngrijire flexibile, centrate pe persoană, care să îmbunătăţească calitatea vieţii şi independenţa persoanelor cu dizabilităţi severe;

-facilitarea accesului la educaţie şi încadrare în cîmpul muncii;

- prevenirea instituţionalizării persoanelor cu dizabilităţi;

-sprijinirea beneficiarilor să menţină şi să dezvolte relaţii sociale în familie şi comunitate.

Serviciul este organizat şi funcţionează în conformitate cu următoarele principii:

-respectul demnităţii inalienabile a persoanei;

-autonomia individuală a persoanei cu dizabilităţi, inclusiv libertatea de a face propriile alegeri;

-participarea şi incluziunea deplină şi efectivă în societate;

-accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilităţi;

-planificarea individualizată centrată pe persoană

-parteneriatul între serviciile sociale;

-abordarea multidisciplinară a necesităţilor beneficiarului;

Beneficiarul şi, după caz, reprezentantul său legal au următoarele drepturi: să fie informat asupra prevederilor legale privind funcţionarea Serviciului; să selecteze asistentul personal; să fie consultat cu privire la toate deciziile care îl privesc; să i se respecte demnitatea umană şi intimitatea personală; să depună, în condiţiile legislaţiei, plîngeri şi reclamanţii în cazul lezării drepturilor sale ce decurg din prevederile prezentului Regulament; să i se asigure confidenţialitatea informaţiei obţinute în procesul de prestare a serviciului.

Potrivit **pct. 42-43 din Regulamentul-cadru**, în funcţie de planul individualizat de asistenţă, asistentul personal oferă următoarele servicii beneficiarului:

1) servicii de îngrijire personală – igienă personală, alimentaţie, îmbrăcare şi dezbrăcare etc.;

2) mobilitate – deplasare în cadrul locuinţei şi în afara acesteia, ridicare şi aşezare, transfer, manipularea scaunului rulant etc.;

3) sarcini menajere de bază – suport pentru prepararea hranei, curăţenie, spălatul hainelor, procurarea alimentelor şi produselor, achitarea facturilor etc.;

4) participare la viaţa socială – suport pentru deplasare în exterior şi comunicarea cu ceilalţi, acces la serviciile comunitare, recreere, viaţa culturală şi asociativă, educaţie şi activitate de muncă;

5) supraveghere şi îndrumare – ajutor pentru a se orienta în timp şi spaţiu, a-şi asigura propria securitate, a-şi dirija comportamentul său în relaţiile cu ceilalţi;

6) însoțire și îngrijire – în afara localității, după caz, în afara țării, în scopul reabilitării/recuperării, al efectuării unor investigații/analize medicale, a tratamentului, în baza îndreptărilor instituțiilor responsabile privind necesitatea și perioada, cu informarea obligatorie a prestatorului de serviciu.

Serviciile de asistenţă personală pot fi îndeplinite în următoarele forme:

1) suplinire parţială – atunci când persoana poate realiza o parte a activităţii, dar are nevoie de ajutor pentru a o finaliza;

2) suplinire completă – atunci când persoana nu poate realiza o activitate şi aceasta trebuie în întregime realizată de asistentul personal;

3) însoţire – atunci când persoana are capacitatea fizică de a realiza activitatea, dar nu o poate realiza din cauza dizabilităţilor mintale sau senzoriale.

În această ordine de idei, instanța atestă că reclamanta Stoian Aliona a respectat exigențele legale pentru admiterea în Serviciul Social ”Asistență Personală”, depunând cereri motivate în sensul dat, anexând actele prevăzute la art. 19 din Regulamentul-cadru și întrunind criteriile de eligibilitate prevăzute în Instrucțiunea privind modul de determinare a eligibilității pentru Serviciul ”Asistență Personală”, suficiente pentru acordarea serviciilor de asistență personală sub forma suplinirii complete.

Autoritățile competente în segmentul vizat au desconsiderat starea reclamantei Stoian Aliona, urgența cazului care nu suferă amânare și riscurile existente pentru viața și sănătatea acesteia, care este una precară, gravă. Serviciul Social ”Îngrijire socială la domiciliu” nu este capabil să asigure întreg arsenalul de servicii sociale - servicii de îngrijire personală, mobilitate, sarcini menajere de bază, participarea la viața socială, supraveghere și îndrumare, însoțire și îngrijire. Întru fortificarea acestor concluzii a fost audiat martorul Stajila Elena *(f.d. 97)* care a confirmat că o intervenție promptă se impune reieșind din incapacitatea reclamantei Stoian Aliona de a se deplasa și îngriji de sine stătător, iar scurgerea timpului agravează situația în direcție regresivă.

În conformitate cu Standardele minime de calitate pentru Serviciul Social ”Asistenţă Personală”, Prestatorul de serviciu asigură disponibilitatea Serviciului pentru persoanele cu dizabilități care au nevoie de îngrijire și acces la Serviciu, conform necesităților individuale. Prestatorul de serviciu respectă, protejează și asigură dreptul persoanelor cu dizabilități severe care au nevoie de îngrijire și sprijin în cadrul Serviciului. Prestarea Serviciului se bazează pe abordarea centrată pe persoană, care plasează beneficiarul în centrul tuturor proceselor de planificare, prestare, monitorizare și evaluare a Serviciului, în vederea asigurării îngrijirii și sprijinului adaptat la nevoile de suport individuale. Prestatorul de serviciu deține şi utilizează o procedură privind admiterea beneficiarilor în Serviciu, descrisă în manualul operațional al Serviciului. Prestatorul de serviciu asigură beneficiarului sprijin personalizat, continuu și adaptat pentru realizarea activităților cotidiene esențiale, astfel încât acesta să ducă o viață demnă, autonomă și participativă. Prestatorul asigură acordarea îngrijirii calitative beneficiarilor, fără discriminare pe criterii de tip de dizabilitate, vârstă, mediu de reședință sau sex, prin intermediul asistenților personali angajați în cadrul Serviciului. Prestatorul de serviciu asigură sprijin

beneficiarilor în accesarea serviciilor universale și suport pentru participarea la evenimente publice și private prin intermediul asistenților personali angajați în cadrul Serviciului. restatorul asigură colaborarea personalului Serviciului cu alți specialiști (servicii sociale, educație, sănătate etc.) și instituții relevante, organizații neguvernamentale etc. pentru incluziunea socială a beneficiarilor, precum și pentru schimb de bune practici și coordonarea serviciilor oferite. Prestatorul dispune de resurse umane care asigură prestarea Serviciului în conformitate cu Regulamentul-cadru, Standardele minime de calitate, fișele de post și regulile de conduită etică.

Instanța observă că legislatorul a instituit mecanisme eficiente și palpabile pentru acordarea asistenței sociale în mod deplin. Lipsa sau insuficiența resurselor bugetare nu poate justifica neexecutarea unei obligații legale, întrucât statul este ținut să-și organizeze sistemul financiar și administrativ astfel încât să asigure respectarea drepturilor garantate de lege și de Constituție. Autoritățile publice sunt obligate să aplice legea în vigoare. Constrângerile bugetare nu pot prevala asupra normei legale imperative. Statul răspunde pentru modul în care își planifică și distribuie resursele. Deficiențele interne (buget, personal, proceduri) sunt imputabile autorității, nu justițiabilului. Autoritatea nu se poate exonera invocând lipsa alocărilor bugetare atunci când obligația este expres prevăzută de lege, dreptul este individual și determinat, neexecutarea afectează substanța dreptului.

Art. 47 și art. 51 din Constituția Republicii Moldova proclamă, Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea şi bunăstarea, lui şi familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, îngrijirea medicală, precum şi serviciile sociale necesare. Cetăţenii au dreptul la asigurare în caz de: şomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrâneţe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistenţă, în urma unor împrejurări independente de voinţa lor.

Persoanele cu dizabilităţi beneficiază de o protecţie specială din partea întregii societăţi. Statul asigură pentru ele condiţii normale de tratament, de readaptare, de învăţământ, de instruire şi de integrare socială. Nimeni nu poate fi supus niciunui tratament medical forţat, decât în cazurile prevăzute de lege.

Curtea Europeană a reținut în mod repetat că dificultățile financiare ale statului nu pot justifica încălcarea drepturilor garantate de Convenție; neexecutarea sau executarea tardivă a unei obligații legale din motive bugetare este incompatibilă cu art. 6 CEDO și cu principiul securității juridice.

În concret, problemele structurale sau financiare (inclusiv lipsa resurselor), inadvertențele de ordin normativ, nu pot constitui justificări în neonorarea obligațiilor pozitive ale statului. *(Scordino vs. Italia, Kotov vs. Rusia).* Se va reitera că Statul are o obligație pozitivă de a institui un cadru normativ și mecanisme efective care să permită exercitarea reală a dreptului garantat de Convenție, iar dificultățile administrative sau bugetare nu pot justifica inacțiunea autorităților, întrucât ar lipsi dreptul de efect util.

În același timp, simpla existență a unei norme legale, fără mecanisme efective de aplicare, constituie o încălcare a Convenției Europene a Drepturilor Omului deoarece această carență afectează caracterul ”efectiv” al dreptului garantat. Convenția nu are ca scop garantarea unor

drepturi teoretice sau iluzorii, ci a unor drepturi concrete și efective. *(Airey c. Irlandei, 1979)*. O normă fără mecanism de aplicare poate transforma dreptul într-unul iluzoriu. Statul are obligația nu doar să adopte norme, ci și să creeze mecanisme instituționale și procedurale care să permită exercitarea efectivă a drepturilor.

În sinteză, reglementarea formală a unui drept, în absența unor mecanisme clare, accesibile și eficiente de implementare, transformă acest drept în unul iluzoriu, situație incompatibilă cu exigențele Convenției Europene a Drepturilor Omului, astfel cum sunt interpretate în jurisprudența Curții.

Dintr-o altă perspectivă, Curtea Constituțională în **Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011** a statuat cu titlu de principiu că, un drept social poate fi obiectul protecţiei constituţionale garantate de art. 46 şi, respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţia Europeană.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţia Europeană, doar în cazul persoanelor care au plătit contribuţii la un sistem de protecţie socială *(Müller v. Austria, decizia din 16 decembrie 1974)*, ulterior jurisprudența acesteia a evoluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă.

În acest context, în cauza *Stec şi alţii v. Marea Britanie* (decizia de admisibilitate din 06 iulie 2005) Marea Cameră a Curţii Europene a statuat, cu valoare de principiu, că atunci când un Stat Parte pune în aplicare o legislație care prevede plata automată a unei prestații sociale – indiferent dacă acordarea acestei prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor – această legislație trebuie să fie considerată ca generând un interes patrimonial ce ține de domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr. 1 pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale.

În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, **obligația pozitivă** a statului reprezintă îndatorirea acestuia nu doar de a se abține de la ingerințe nejustificate (obligație negativă), ci și de a adopta măsuri active, adecvate și efective pentru a asigura exercitarea reală a drepturilor garantate de Convenție.

Este elocventă **Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, semnat la Chișinău 30 martie 2007, în vigoare din 21 octombrie 2010** care a consfințit, statele membre în adoptarea Convenției fiind motivate de o serie de principii, valori, garanții, proiectate în preambul - reamintind principiile proclamate în Carta Naţiunilor Unite care recunoaşte demnitatea intrinsecă, valoarea şi drepturile egale şi inalienabile ale omului ca fundament al libertăţii, dreptăţii şi păcii în lume, recunoscând faptul că în Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, precum şi în convenţiile internaţionale privind drepturile omului, Naţiunile Unite au proclamat şi au consimţit că orice persoană este îndreptăţită să beneficieze de toate drepturile şi libertăţile prevăzute de acestea, fără nici un fel de diferenţiere, reafirmând universalitatea, indivizibilitatea, interdependenţa şi interrelaţionarea tuturor drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului şi necesitatea ca persoanelor cu dizabilităţi să li se garanteze dreptul de a beneficia pe deplin de acestea, fără discriminare, reamintind Convenţia internaţională privind drepturile economice, sociale şi culturale, Convenţia internaţională privind drepturile civile şi

politice, Convenţia internaţională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, Convenţia internaţională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor, Convenţia împotriva torturii şi a altor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante, Convenţia privind Drepturile Copilului şi Convenţia internaţională privind protecţia drepturilor tuturor muncitorilor migranţi şi ale membrilor familiilor acestora, recunoscând faptul că dizabilitatea este un concept în evoluţie şi că acesta rezultă din interacţiunea dintre persoanele cu deficienţe şi barierele de atitudine şi de mediu care împiedică participarea lor deplină şi efectivă în societate în condiţii de egalitate cu ceilalţi, recunoscând importanţa principiilor şi orientărilor politice cuprinse în Programul Mondial de Acţiune privind Persoanele cu Dizabilităţi şi în Regulile Standard privind Egalizarea Şanselor pentru Persoanele cu Dizabilităţi în influenţarea promovării, formulării şi evaluării politicilor, planurilor, programelor şi acţiunilor la nivel naţional, regional şi internaţional, în vederea continuării egalizării şanselor pentru persoanele cu dizabilităţi, subliniind importanţa problematicii dizabilităţii ca parte integrantă a strategiilor relevante ale dezvoltării durabile, recunoscând de asemenea faptul că discriminarea oricărei persoane pe criterii de dizabilitate este o încălcare a demnităţii şi valorii inerente a omului, recunoscând, pe de altă parte, diversitatea persoanelor cu dizabilităţi, recunoscând necesitatea de a promova şi proteja drepturile omului pentru toate persoanele cu dizabilităţi, inclusiv pentru cele care au nevoie de mai mult sprijin, preocupate de faptul că, în ciuda acestor instrumente şi responsabilităţi diverse, persoanele cu dizabilităţi continuă să se confrunte cu bariere în participarea lor ca membri egali ai societăţii, precum şi cu încălcări ale drepturilor omului, peste tot în lume, recunoscând importanţa cooperării internaţionale pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale persoanelor cu dizabilităţi în fiecare ţară, în special în ţările în curs de dezvoltare, recunoscând contribuţiile valoroase - existente şi de perspectivă - aduse de persoanele cu dizabilităţi la bunăstarea generală şi la diversitatea comunităţilor din care fac parte, precum şi faptul că promovarea exercitării depline a drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale de către persoanele cu dizabilităţi şi deplina participare a lor vor avea ca rezultat întărirea sentimentului de apartenenţă şi dezvoltarea semnificativă a societăţii în plan uman, social şi economic, precum şi eradicarea sărăciei, recunoscând importanţa, pentru persoanele cu dizabilităţi, a autonomiei personale şi a independenţei, inclusiv a libertăţii de decizie, având în vedere faptul că persoanele cu dizabilităţi trebuie să aibă posibilitatea să se implice activ în procesele de luare a deciziilor, în elaborarea de politici şi programe, inclusiv a celor care le privesc în mod direct, preocupate de condiţiile dificile cu care se confruntă persoanele cu dizabilităţi supuse unor forme multiple sau agravate de discriminare pe criterii de rasă, culoare, sex, limbă, religie sau opinii politice ori de alt fel, de origine naţională, etnică, indigenă sau socială, proprietate, naştere, vârstă sau alt statut, recunoscând faptul că femeile şi fetele cu dizabilităţi sunt expuse adesea unui risc mai mare, atât în familie, cât şi în afara acesteia, la violenţă, vătămare sau abuz, neglijare sau lipsa îngrijirilor, maltratare sau exploatare, recunoscând faptul că minorii cu dizabilităţi ar trebui să se bucure pe deplin de toate drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului, în condiţii de egalitate cu ceilalţi copii, şi reamintind obligaţiile pe care, în acest scop, şi le-au asumat Statele Părţi la Convenţia privind Drepturile

Copilului, subliniind necesitatea de a integra principiul egalităţii sexelor în toate eforturile de promovare a deplinei exercitări a drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului de către persoanele cu dizabilităţi, accentuând faptul că majoritatea persoanelor cu dizabilităţi trăiesc în sărăcie şi, în acest sens, recunoscând necesitatea esenţială de a-şi îndrepta atenţia asupra impactului negativ al sărăciei asupra persoanelor cu dizabilităţi, conştiente că o protecţie reală a persoanelor cu dizabilităţi presupune condiţii de pace şi securitate bazate pe o deplină adeziune la scopurile şi principiile Cartei Naţiunilor Unite şi pe respectarea instrumentelor în domeniul drepturilor omului aplicabile, în special, în caz de conflict armat şi ocupaţie străină; recunoscând importanţa accesibilităţii la mediul fizic, social, economic şi cultural, la sănătate şi educaţie şi la informare şi comunicare, pentru a da posibilitate, persoanelor cu dizabilităţi să se bucure pe deplin de toate drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului, realizând faptul că individul, având îndatoriri faţă de alţi indivizi şi faţă de comunitatea căreia îi aparţine, are responsabilitatea de a lupta pentru promovarea şi respectarea drepturilor recunoscute în Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, convinse că familia este celula de bază şi fundamentală a societăţii şi că are dreptul să fie protejată de societate şi de stat şi că persoanele cu dizabilităţi şi membrii familiilor lor ar trebui să primească protecţia şi asistenţa necesară pentru a da posibilitate familiilor să contribuie la exercitarea deplină şi egală a drepturilor persoanelor cu dizabilităţi, convinse de faptul că o convenţie internaţională comprehensivă şi integrantă care să promoveze şi să protejeze drepturile şi demnitatea persoanelor cu dizabilităţi va aduce o contribuţie semnificativă la redresarea dezavantajului social profund al persoanelor cu dizabilităţi şi va promova participarea acestora în domeniul civil, politic, economic, social şi cultural cu şanse egale, atât în ţările în curs de dezvoltare, cât şi în cele dezvoltate.

Scopul Convenției a rezidat în promovarea, protejarea şi asigurarea exercitării depline şi în condiţii de egalitate a tuturor drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilităţi şi de a promova respectul pentru demnitatea lor intrinsecă. Persoanele cu dizabilităţi includ acele persoane care au deficienţe fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficienţe care, în interacţiune cu diverse bariere, pot îngrădi participarea deplină şi efectivă a persoanelor în societate, în condiţii de egalitate cu ceilalţi.

Principiile Convenției fiind: respectarea demnităţii inalienabile, a autonomiei individuale, inclusiv a libertăţii de a face propriile alegeri, şi a independenţei persoanelor; nediscriminarea; participarea şi integrarea deplină şi efectivă în societate; respectul pentru diversitate şi acceptarea persoanelor cu dizabilităţi ca parte a diversităţii umane şi a umanităţii; egalitatea de şanse; accesibilitatea; egalitatea între bărbaţi şi femei; respectul pentru capacităţile de evoluţie ale copiilor cu dizabilităţi şi respectul pentru dreptul copiilor cu dizabilităţi de a-şi păstra propria identitate.

În lumina celor menționate supra, instanța de judecată ajunge la concluzia necesității anulării deciziilor Direcției Generale Asistență Medicală și Socială nr. 1/04/1-3710 din 04 decembrie 2024, nr. 1-04/1-330 din 14 februarie 2025, nr. 1-04/1-449 din 28 februarie 2025 și nr. 1-04/1-1767 din 21 iulie 2025, iar pe cale de consecință Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova și Direcția Generală Asistență Medicală și Socială a mun. Chișinău urmează

să emită act administrativ individual favorabil în temeiul căreia Stoian Aliona să fie admisă în Serviciul ”Asistență Personală” în forma suplinirii complete și finanțării depline, cu identificarea și angajarea unui candidat pentru funcția de asistent personal, în limitele competențelor funcționale menționate mai sus. Or, la caz, segmentul asigurării adecvate a asistenței sociale reprezintă apanajul exclusiv al autorităților publice pârâte.

În conformitate cu prevederile art. 224-225 din Codul administrativ al Republicii Moldova, instanța de judecată,

h o t ă r ă ș t e:

Se admite acțiunea deferită judecății.

Se anulează deciziile Direcției Generale Asistență Medicală și Socială nr. 1/04/1-3710 din 04 decembrie 2024, nr. 1-04/1-330 din 14 februarie 2025, nr. 1-04/1-449 din 28 februarie 2025 și nr. 1-04/1-1767 din 21 iulie 2025.

Se obligă Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova și Direcția Generală Asistență Medicală și Socială a mun. Chișinău să emită act administrativ individual favorabil în temeiul căreia Stoian Aliona să fie admisă în serviciul ”Asistență Personală” în forma suplinirii complete și finanțării depline, cu identificarea și angajarea unui candidat pentru funcția de asistent personal.

Hotărârea susceptibilă de atac cu apel la Curtea de Apel Centru, în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii judecătorești, prin intermediul instanței emitente.

Președintele ședinței
Judecătorul **Gandrabur Marcel**